

ZALOA BASABE

BERDINTASUN TEKNIKARIA

«Ablazioaren atzean emakumeen kontrol sexuala egon da beti»

Somalian gobernuak osatzearekin batera, bertako konstituzioan ablazioa debekatu dute, Afrikako beste hainbat herrialdetan bezala. Ez da nahikoa, ordea, gizartean hain errotuta dagoen praktika desagerrarazteko. Euala aholkularitzako berdintasun teknikari Zalóa Basaberekin mintzatu gara gaiaz.

| AMAIA ZABALA TOLOSA |

Argazkia: Olaia Juaristi

Zer da zehazki ablazioa eta zein ablazio mota praktikatzen da Somalian?

Hainbat ablazio mota daude, ohikoenak zir-kunzisia, erauzketa eta infabulazioa dira eta Somalian azken hori egiten da, guztietan krudelena. Infabulazioan kanpoko eta barneko ezpainak moztu eta klitoria erauzten

dieta, eta gero bagina josi. Soilik zulo txiki bat uzten diete txiza eta hilekoko odola atera dadin. Erditzerakoan, berriro ireki behar izaten diete eta ondoren berriro josi. Hainbat herrialdetan, senarra denboraldi baterako kanpora joaten bada berriro josten diete bagina.

Zein ondorio ekartzen die honek emakumeei?

Ondorio oso larriak. Ablazioa berez astakeria da, baina horri gehitu behar zaio zein egoeratan eta zein tresna erabiliz praktikatzan den. Harakintza hau anestesiarik gabe egiten da eta Somalian esaterako, arrantza egiteko haria, burdin hariak edo hari begetalak erabiltzen dituzte josteko. Oso arriskutsua da prozesua. Emakume asko ablazioa praktikatzeko unean bertan hiltzen dira odolustuta, beste askok infekzioak harrapatzen dituzte eta egun batzuetara hiltzen dira. Gainera, hilero-koarekin batera izugarritzko minak izaten dituzte eta erditzerakoan ere arazoak sortzen dira eta asko hil edo bizitza osorako infektatuta geratzen dira. Horrez gain, hiesaz kutsatzeko bigarren arrazoi nagusia da ablazioa, praktikatzan den herrialdeetan. Bizitza osorako ondorioak ditu, eta ez soilik ondorio fisikoak, baita psikologikoak ere.

Zein adinekin egiten zaie ablazioa neskei?

Adina herrialdearen arabera aldatzen da. Balin esaterako 4 urteko haurrei egiten diete baina gainontzeko herrialdeetan normalean 6 urtetik 14 urtera bitarteko neskatoak dira, Somalian barne. Haurrak direnez, UNICEFek lan handia egin du gai honen inguruan. Datuek diote egunean 6.000 neskek sufritzen dutela ablazioa.

Ablazioa Islamarekin lotu ohi da maiz.

Ablazioaren inguruan mito asko zabaldu da eta hori da nagusia, Islamarekin lotzea. Herrialde islamisten herenean praktikatzan da ablazioa eta Koranak ez dio ezer ablazioaren inguruan. Gainera, Egipton esaterako, beste erlijioetakoek ere egiten dute, juduek eta kristau koptoek kasu. K.a. 2000. urtekoak dira ditugun lehen aztarnak. Ikusi baita hain-

bat momiak zirkunzizio modukoa egina zutela. European berriz, XIX. mendean histeria diagnostikatzen zieten emakumeei klitoria erauzten zieten. Ablazioaren atzean emakumeen kontrol sexuala egon da beti.

Zein arrazoi eta argudio ematen dituzte ablazioaren aldekoek?

Aitzakia nagusia erlijioa da. Estetikarena ere erabiltzen dute, nahiz eta guri harrigarria irudit. Ugalkortasunarekin lotutako sinesmenak ere badira. Herrialde batzuetan, ablazioa emakumeak gizonari eskaintzen dion oparia da. Azken finean, beti ere kontrolaren zentzuan, fidelitatea ziurtatzeko modutzat hartzen da. Milaka aitzakia egon daiteke, modu batera edo bestera konbentzitu behar dituzte emakumeak. Komunitatearen ohorea mantentzea ere bilatzen dute ablazioarekin.

Komunitatetik komunitatera aldatu egiten da ablazioaz duten ikuspegia?

Kontuan hartu behar dugu Afrikako estatuak deskolonizazioaren ondorioz sortu zirela, baina beraiek komunitateka funtzionatzen dute eta komunitate bakoitzak tradizio ezberdinak ditu.

Batzuk patrilinealak dira eta gizarte botere guztiak belaunaldiz belaunaldi igarotzen dira. Ezaugarri hauek dituzten gizarteetan ematen da bereziki ablazioa. Afrika hegoaldeko herrialdeetan ez da hainbeste praktikatzan indar gehien duten komunitateak beste tradizio batzuetatik datoze-lako. Somalian, adibidez, bada talde islamiar bat oso zabaldua dagoena eta hauek ablazioaren defendatzaile sutsuak dira.

Harrigarria da nola duten hain barneraturik tradizio hori, baita emakumeek eurek ere.

“Aitzakia nagusia erlijioa da. Estetika ere bada argudio, edo ugalkortasunarekin lotutako sinesmenak. Batzuetan, ablazioa emakumeak gizonari eskaintzen dion oparia da. Komunitatearen ohorea mantentzea ere bilatzen dute”

IBERNALO
landetxea - jatetxea

Gozatu naturaz: hipika, arrantza, golfa, eskalada, amildegia...

01110 Kanpezu (Araba) - ☎ 945 102 271 / 647 911 484 - www.iberنالorural.com

ZALOA BASABE

Bai, eta horri aurre egitea da erronkarik nagusia. Adibidez, Somalian Konstituzioa sortu dute eta aurrerapauso handia da legediak ablazioa debekatzea, baina benetako transmisoreak ez dira instituzioak, baizik eta daiak, bertako emaginak. Emakume hauek menopausiara iristen direnean ordura arte izan ez duten boterea lortzen dute eta botere hori beste belaunaldiko emakumeengan agintzeko erabiltzen dute. Nahiz eta harrigarria dirudien, jasan duten zapalkuntzaren ondoren eurak dira neskato gazteei ablazioa egiten dietenak. Genitalen mozketa eguna iritsi baino hilabete lehenago, zer den esplikatzen dio amak, eta duen garrantziaz hitz egiten dio. Etxean gizonetarako ez dagoen egun batean, egun argiz, daiak neskatoaren etxera joaten dira. Emakumeetako bat haurrari ahoa estaltzeaz arduratzen da garrasirik egin ez dezan eta gainontzekoek eskuak eta hankak eusten dizkiote kontra egin ez dezan eta mozketa ez oztotatzeko. Orduan, esperientzia handiena duen emakumeak labana batez moztzen dizkio genitalak. Kontrol sozialerako tresna da nolabait, ablazioa egin ez dieten emakume asko baztertuak izaten direlako eta komunitate txikietan, bazterketak ondorio ekonomiko larriak ekar ditzake, ezin dute komunitatearen ondarerik erabili, adibidez. Ondorioz, emakumeentzat ablazioa integratzeko bide bakarra da.

“Aurrerapausoa da legediak ablazioa debekatzea, baina benetako transmisoreak ez dira instituzioak, baizik eta daiak, bertako emaginak. Jasan duten zapalkuntzaren ondoren eurak dira neskato gazteei ablazioa egiten dietenak”

Hortaz, legeak debekatzea ez da aski ablazioa desagerrarazteko.

Ez. Marko normatiboak garrantzitsuak dira, baina azkenean hezkuntza eta sentsibilizazioa landu behar dira. Somaliak hamar urte baino gehiago eman ditu gobernurik gabe, eta gaur egungo gobernuaren eragina oraindik ez da handiegia gizartean. Ablazioa oso sartuta

Non

“Somalia, Mali, Sudan, Burkina Faso, Senegal, Gambia, Kenia eta Boli Kostan emakumeen %90ari egiten diote ablazioa. Baina kontuan hartu behar da Afrikako 28 herrialdetan egiten dela eta Asian eta Amerikan ere badirela ekintza hau praktikatzan duten lurraldeak. Hala ere, gaur egun migrazioaren ondorioz asko zabaldu da. Guk Mendebaldekoak, ablazioa gune geografiko jakin batekin lotzeko joera dugu, baina hori ez da horrela. Azken finean sinesmen sistema batekin lotutako praktika da. Espainian azkeneko bi urteetan iritsi dira kasu batzuk Auzitegi Nazionalera, eta Europan eman dira kasuak. Ondorioz, Europako parlamentuak neurriak hartu ditu”.

dago jada bertako errealitatean, eta legea motz geratzen da.

Nola zigortzen du legeak?

Somalian oraindik ez da Konstituzioa indarrean jarri eta ikusteko dago legeak izango duen garapena eta zigorraren ezarpena. Herrialde bakoitzean zigorrak ezberdinak dira.

Orain Konstituzioak debekatzen duenez, hemendik aurrera eskolatan gaia landuko al dute Somalian?

Beste herrialdetan lantzen da. Batez ere iritzi liderrekin eta irakasleekin egiten dute lan. Eskolak transmisiorako bide garrantzitsua dira eta egia da lan handia egin dela Afrikan eskolen bitartez.

Zein etorkizun ikusten diozu ablazioari?

Makutoko protokoloak adierazi zuen lehenbiziko aldiz ablazioa giza eskubideen aurkakoa dela. Geroztik aurrerapauso handiak eman dira, beti ere bertako emakumeek egingako lanari esker. Mendebaldeko emakumeak hasi ginenerako, haiek jada ibilbide luzea egina zuten. Oso gauza interesgarriak egiten ari dira eta gaur egun badira belaunaldi berriak horren jakitun direnak. Bestalde, aurrerapauso guztien ondoren aurkako indarra etortzen da. Hori dela-eta, uste dut ezer ez dela eman behar lortutzat, gaiaren jarraipena egin behar da, ez soilik ablazioarena, baita emakumeek jasaten duten diskriminazioarena ere. Emakumeen aurkako sistemaz ari gara hitz egiten eta horretan Mendebaldeko emakumeek ere asko daukagu egiteko. Baina baikorra naiz, bertako emakumeak benetan miresgarriak direlako eta konfiantza dudalako haiengan. Dena den, beti ere alarma gorri hori piztuta izan behar dugu.

Ablazioaren aurka borrokatu duten emakume erreferenteak ugari dira.

Nawal Al-Sa'dawai oso erreferente ona da. Afrikako emakumeen errealitateaz zerbait jakin nahi izan dudanean berarengana jo dut beti. Idazle feminista, komunista eta psikiatra da eta mediku aritzen da gaur egun Egipton. Argi dauka mozketa fisikoa eman aurretik psikologikoa ematen dela eta hori dela landu beharrekoa. 1970eko hamarkadan beste emakume bat nabarmendu zen ablazioaren aurkako borrokan: Efua Darkenoo. Ghanakoa da eta berak ekarri zuen Europara ablazioaren aurkako aldarrikapena. Gobernuak Kan-

Ablazioa egiteko erabiltzen diren tresnek eta moduak are arriskutsuago bihurtzen dute prozesua (goian). Eskuineko irudian, Waris Darie idazle eta modelo somaliarra. Ablazioa jasan eta esperientzia kontatu zuen *Dessert flower* liburuan.

poko Erakundea sortu du, emakumeei alternatiba berriak emateko. Esaterako, oso eza-guna izan zen erakundeak emaginekin aurrera ateratako proiektua. Emagin batzuek ablazioa praktikatzeko tresnak plazan uztea eta ablazioaren aurkako borrokarekin konprometitzea lortu zuten. Bestalde, Waris Dirie idazle eta modelo somaliarrak ere ekarpen inportantea egin zuen, ablazioa jasan eta bere esperientzia publikoki kontatzen lehentarikoa izan baitzen. Ablazioaren aurkako ekintzailea da eta egun bere izena daraman fundazioa du. Ablazioari buruzko *Dessert flower* liburua idatzi zuen eta hori oinarri hartuta Sherry Horman zuzendariak filma egin zuen ondoren.

Ablazioaz gain zein beste jazarpen sufritzen dute Somaliako emakumeek?

Somalian, seme-alabak izateko baino ez dute balio emakumeek eta eskubide guztiak ukatzen dizkiete. Horretarako, txiki-txikitatik euren buruen kontrolik ez izateko hezten dituzte, debekuak ezarriz eta lotsaraziz. Emakumeak ez dira herritarrak, emakumeak ez

dira subjektuak, emakumeak objektuak dira jaiotzen diren unetik. Merkantzia aldatzeko, familien arteko trukea egiteko, ezkutuko ekonomian lanean aritzeko eta ugalketa lanetarako erabiltzen dituzte. Somaliako emakumeek ez daukate nahimen propiorik, ezta hautatzeko bokaziorik ere. Baina ez zonalde horietan emakumeak horrela jaiotzen direlako edo bereziki otzanak direlako, baizik eta txiki-txikitatik esanekoak izaten erakusten dietelako eta batez ere askotan alternatibarik ez dutelako. ■

1921-ETIK, CAMPOS-EK
HEGALUZE-KONTSERBA EGITEN DU
DENBORAREKIN HARTUTAKO OHITUREI
ESKER, HEGALUZERI ONENA BILATZEN
DU ZUK, GAUR, KALITATEZKO PRODUKTU
GOZO BATEKIN GOZATZEKO.

Gure webgunean erosi: www.clubcampos.com

AQUARIUM

Carlos Blasco de Imaz Plaza, 1
20003 Donostia (Gipuzkoa) • Tel: 943 44 00 99
aquariumss@aquariumss.com • www.aquariumss.com